

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMONIŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1553 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIIIIP-3310 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIIIIP-3312 PROJEKTŲ

Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 11 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIIIIP-3310 ir Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 12 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIIIIP-3312 projektams (toliau – Įstatymų projektai) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymų projektais siekiama tikslo – numatyti, kad vaikų profilaktiniai skiepijimai nuo Pasaulio sveikatos organizacijos likviduojamų infekcijų (poliomielito, tymų, raudonukės) būtų privalomi. Vertinant šį siūlymą konstatuotina tai, kad:

1.1. Šiuo metu vaikų profilaktiniai skiepijimai organizuojami ir vykdomi pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-955 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijų kalendoriaus patvirtinimo“ patvirtintą Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijų kalendorių (toliau – Skiepų kalendorius). Nors skiepai pagal Skiepų kalendorių ir nėra privalomi (Skiepų kalendoriuje nustatyta, kad prieš skiepįjant vaikus turi būti gautas vaiko tėvų ar teisėtų globėjų pasirašytas sutikimas dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo), Skiepų kalendoriuje jau yra įtrauktas vaikų skiepijimas nuo Įstatymų projektuose nurodomų infekcijų – poliomielito, tymų, raudonukės.

1.2. Siekiant valstybėje įtvirtinti skiepų privalomumą svarbu atkreipti dėmesį ir į šioje srityje Europos Sąjungoje veikiančių teismų priimtus sprendimus. Europos Žmogaus Teisių Teismas, vertindamas privalomų skiepų teisinį reguliavimą, nurodė, kad tai susiję su Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsniu garantuojama teise į privatų gyvenimą, apimančia ir asmens fizinį bei psichologinį vientisumą (2002 m. liepos 9 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas byloje Salvetti prieš Italiją Nr. 42197/98).

1.3. Pastebėtina tai, kad skiepai nuo tymų ir raudonukės yra privalomi Bulgarijoje, Kroatijoje, Čekijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Italijoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje, nuo poliomielito – Belgijoje, Bulgarijoje, Kroatijoje, Čekijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Italijoje, Maltoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje (šaltinis: *European Centre Diseases Prevention and Control, Vaccine Scheduler*). Tačiau, kaip rodo šalių skiepijimo aprėptį ir užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros duomenys (Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras, Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono biuras), skiepijų aprėptys yra didesnės ir užkrečiamųjų ligų epideminė situacija palankesnė (ypač tymų) šalyse, kuriose skiepijimas nėra privalomas (Skandinavijos ir Šiaurės Europos šalys). Publikuotų tyrimų rezultatų duomenimis, „privalomasis skiepijimas gali paskatinti neigiamą požiūrį į skiepijimus

ir net skiepavimo aprėpties sumažėjimą“ (*Betsch C, Bohm R. Detrimental effects of introducing partial compulsory vaccination: experimental evidence. Eur J Public Health. 2016; 26(3):378-81*). Tyrimų duomenys rodo, kad pagrindiniai žmonės, kurie turi įtakos požiūriui į vakcinas formuoti ir skiepavimų apimtims didinti yra sveikatos priežiūros specialistai, todėl sveikatos priežiūros specialistų mokymas turėtų būti vienas iš svarbiausių prioritetų. Todėl privalomas skiepavimas neturėtų būti standartinė bendra praktika visose šalyse (*Holzmann H, Wiederman U. Mandatory vaccination: suited to enhance vaccination coverage in Europe? Euro Surveill. 2019;24(26):pi=1900376*).

1.4. Lietuvoje skiepavimo nuo tymų aprėptys nebuvo pakankamos (mažiau 95 proc.) ir formavosi tymams imlių asmenų grupės, tai sudarė prielaidas tymų protrūkiams plisti. 2019 metais Lietuvoje kilo didelis tymų protrūkis. Tymų protrūkis parodė, kad žmonėms susidūrus su realia grėsme keičiasi supratimas apie skiepavimus ir išauga pasitikėjimas vakcinomis, net ir tų tėvų, kurie anksčiau buvo atsisakę skiepyti vaikus. 2019 metais prasidėjus tymų protrūkiui nuo tymų pasiskiepijo 21 tūkst. suaugusiųjų, o paskiepytų vaikų skaičius išaugo 20 proc. palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2018 metais.

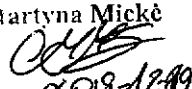
1.5. Siekiant padidinti skiepavimo aprėptis ir valdyti užkrečiamąsias ligas, tarptautinės organizacijos ragina „intensyviau vykdyti komunikavimo veiklą ir didinti informuotumą apie skiepavimo naudą“ bei „nustatyti reikalavimą reguliariai tikrinti skiepavimo statusą, taip pat nuolat užtikrinti galimybę pasiskiepyti įvairiais gyvenimo etapais – tai daryti reguliarių apsilankymų pirminės sveikatos priežiūros įstaigose metu ir įgyvendinant papildomas priemones, pavyzdžiui, taikytinas pradedant lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą ar mokyklą, darbe ar sveikatos priežiūros įstaigoje, sudaryti palankesnes sąlygas gauti nacionalinio ir (arba) regionų lygmens skiepavimo paslaugas“ (Europos Tarybos rekomendacija 2018 m. gruodžio 7 d. dėl sustiprinto bendradarbiavimo kovojant su ligomis, kurių galima išvengti skiepijant (2018/C 466/01)).

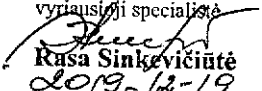
Atsižvelgiant į tai, kad dėl pirmiau nurodytų priežasčių Įstatymų projektų rengimo tikslas gali būti pasiekiamas ir be skiepų privalomumo, manome, kad Įstatymų projektai yra pertekliniai.

2. Pastebėtina tai, kad Įstatymų projektais siekiama nustatyti, kad vaikai būtų privalomai skiepjami nuo trijų užkrečiamųjų ligų – poliomiellito, tymų ir raudonukės. Šiuo metu skiepijant nuo šių infekcijų yra naudojamos kombinuotos vakcinos – trivalentė tymų, epideminio parotito, raudonukės, penkiavalentė kokliušo, difterijos, stabligės, poliomiellito, B tipo *Haemophilus influenzae* ar keturvalentė kokliušo, difterijos, stabligės, poliomiellito vakcinos. Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, pagal siūlomą reglamentavimą susidarytų situacija, kai vaikai ta pačia vakcina būtų skiepjami tiek nuo projekte numatytų užkrečiamųjų ligų, tiek ir nuo kitų ligų, nuo kurių skiepyti įstatymu nebūtų privaloma.

Ministras Pirmininkas

Sveikatos apsaugos ministras

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga
2019-12-30
Teisės skyriaus
vedėja
Martyna Mickė

2019-12-19

Dokumentų valdymo ir
asmenų priėmimo skyriaus
vyriausioji specialistė

Rasa Sinkėvičiūtė
2019-12-19